

Mencius, kniha 2, část 1,
kapitoly 4-9
Mencius. Kniha 2
Část 1, Kapitola 4
Mencius povedal:
„Zhovievavosť prináša
slávu kniežaťu (vládcovi)
a opak zhovievavosti
prináša hanbu.
Pretože ak knieža súčasnosti
neznáša hanbu a aj tak žije
samolúbo a robí to,
čo nie je zhovievavé,
je to ako neznášať vlhkosť
a aj tak žiť
na nízko položenom mieste.“
„Ak knieža neznáša
hanbu, najlepšia cesta,
ktorú by mal nasledovať,
je ctiť si cnosť, čistotu,
uznávať cnostných učencov,
udeľovať najlepším z nich
dôstojné posty
a schopným významné úrady.
Keď zavládne
v jeho kráľovstve
voľno a pokoj
od vonkajších problémov,
využívajúc výhody
takého obdobia,
nech jasne zhrnie
princípy svojej vlády
s právnymi sankciami
a potom dokonca
aj veľké kráľovstvá
budú nútené
stáť v úcte pre ním.“
„V Knihe poézie sa hovorí:
‘Predtým, než boli nebesá
tmavé od dažďa,
zobieral som kôru z koreňov
morušových stromov
a tesne som ju navrstvil,
aby som vytvoril okno
a dvere svojho hniezda.
A myslel som si,
že vy ľudia dole
sa možno neodvážite
uraziť ma.’
Konfucius povedal:

‘Ten, čo stvoril túto ódu,
nerozumel
spôsobu vládnutia?’
Ak je knieža schopné správne
vládnuť svojmu kráľovstvu,
kto sa odváži uraziť ho?’“
„Keď ale knieža
využíva výhody obdobia,
kedy je v jeho kráľovstve
voľno a pokoj
od vonkajších problémov,
aby sa oddával
potešeniu a
lenivej ľahostajnosti,
potom v skutočnosti pre seba
vyhľadáva nešťastia.“
„Nešťastie i šťastie sú vo
všetkých prípadoch efektom
ľudského snaženia.“
„Toto je vyjadrené tým,
čo sa hovorí v Knihe poézie:
‘Vždy sa snaž
byť v harmónii
s Božími nariadeniami,
tak zaiste získaš pre seba
veľa šťastia;
a v pasáži o Ta'e Kea:
‘Keď Nebo zosiela pohromy,
je stále možné
pred nimi utiecť.
Keď spôsobujeme pohromy
my sami,
nie je možné žiť dlhšie.’“
Mencius. Kniha 2
Část 1, Kapitola 5
Mencius povedal:
„Ak vládca preukazuje česť
ľuďom s talentom a cnosťami
a zamestná schopných,
takže úrady budú
plné jednotlivcov
význačných vlastností,
potom všetci učenci
v kráľovstve budú
potešení a budú si želať
zotrvať na jeho dvore.“
„Ak na trhovisku hlavného
mesta ukladá obchodom
nájomné za pozemok
ale nezdaňuje tovar

alebo vynucuje
náležité nariadenia
bez toho, aby ukladal
nájomné z pozemku,
potom všetci obchodníci
v kráľovstve budú potešení
a budú si želať skladovať
svoj tovar na jeho trhovisku.“
„Ak na jeho hraničných
priechodoch bude kontrola
osôb ale nebudú účtované
dane na tovar
alebo iné výrobky,
potom všetci cestovatelia
v kráľovstve budú potešení
a budú si želať cestovať
po jeho cestách.“
„Ak vyžaduje,
aby farmári poskytovali
vzájomnú pomoc na
obrobenie verejných polí
ale nevymáha od nich žiadne
ďalšie dane, potom všetci
farmári v kráľovstve
budú potešení a budú si želať
orať na jeho poliach.“
„Ak od majiteľov obchodov
na svojom trhovisku
nevyžaduje poplatok
ani podiel zo šatstva,
potom všetci ľudia
v kráľovstve budú potešení
a budú si želať
byť jeho poddanými.“
„Ak vládca skutočne dokáže
praktikovať týchto 5 vecí,
potom ľudia
v susedných kráľovstvách
budú na neho vzhliadať
ako na rodiča.
Od prvého zrodu ľudstva
až doteraz
nikto nikdy nevedol deti,
aby napadli svojho rodiča
a uspeli v jeho pláne.
Takisto taký vládca
nebude mať nepriateľa
v celom kráľovstve a ten,
kto nemá žiadneho nepriateľa
v kráľovstve,

je vyslancom Neba.
Nikdy v takomto prípade
nebolo vládca,
ktorý by nedosiahol
kráľovskú dôstojnosť.“
Mencius. Kniha 2
Časť 1, Kapitola 6
Mencius povedal:
„Všetci ľudia majú myseľ,
ktorá nedokáže zniesť pohľad
na utrpenie iných.“
„Dávni králi mali takúto
súcitnú myseľ
a ako samozrejmu vec
rovnako súcitne aj vládli.
Keď bolo spolu
so súcitnou myseľou
praktikované
aj súcitné vládnutie,
potom vládnuť kráľovstvu
bolo takou ľahkou vecou
ako skryť niečo v dlani.“
„Keď hovorím, že všetci
ľudia majú myseľ, ktorá
nedokáže zniesť pohľad
na utrpenie iných,
to čo tým myslím,
sa dá vyjadriť takto:
aj v dnešnej dobe ak ľudia
náhle zbadajú dieťa
takmer spadnúť do studne,
bez výnimky
zažijú pocit nepokoja
a úzkosti.
Budú sa tak cítiť
nie preto, že by tak mohli
získať priazeň rodičov
toho dieťaťa, ani preto,
že by sa usilovali o chválu
svojich susedov a priateľov,
ani preto, aby nezískali
povesť, že nimi nepohne
takáto vec.“
„Na základe tohto prípadu
môžeme pochopiť,
že pocit súcitu
je človeku vlastný,
že pocit hanby a nechuti
je človeku vlastný,
že pocit skromnosti,

ochoty a vľúdnosti,
je človeku vlastný
a že súhlasný a nesúhlasný
pocit je človeku vlastný.“
„Pocit súcitu,
„Pocit súcitu
je princípom láskavosti.
Pocit hanby a nechuti
je princípom spravodlivosti.
Pocit skromnosti,
ochoty, vľúdnosti
je princípom náležitosti.
Súhlasný a nesúhlasný pocit
je princípom poznania.“
„Ľudia majú tieto
4 princípy rovnako tak,
ako majú 4 končatiny.
Keď ľudia, majúci tieto
štyri princípy,
predsa o sebe hovoria,
že ich nedokážu rozvinúť,
potom sa hrajú na zlodeja
sami so sebou
a ten, kto o svojom kniežati
hovorí, že ich nedokáže
rozvinúť, sa hrá na zlodeja
so svojím kniežatom.“
„Pretože všetci ľudia
majú tieto štyri princípy
v sebe,
nechajte ich uvedomiť si,
aby im venovali všetok
svoj rozvoj a uskutočnenie
a výsledok bude podobný
ohňu, ktorý začal horieť
alebo prameňu,
ktorý práve našiel otvor.
Ponechajte im úplný rozvoj
a budú postačovať na to,
aby milovali a chránili
všetko v oblasti štyroch morí.
Zakážte im taký rozvoj
a nebudú človeku stačiť, ani
aby nimi poslužil rodičom.“
Mencius. Kniha 2
Časť 1, Kapitola 7
Mencius povedal:
„Výber povolania
je vecou, v ktorej je
potrebná veľká obozretnosť.“

Konfucius povedal:
„Sú to cnostné spôsoby,
ktoré utvárajú
vynikajúce susedstvo.
Ak sa človek
pri výbere sídla
neupriami na obydlie,
kde také susedstvo prevláda,
ako môže byť múdry?“
Láskavosť je
najcennejší titul
udelený Nebom a pokojným
domovom, v ktorom
by mal človek prebývať.
Pretože nám nikto nemôže
zabrániť, aby sme takí boli,
ak ale napriek tomu nie sme
láskaví a dobrotiví, potom
sa nechováme múdro.“
„Z nedostatku láskavosti
a z nedostatku múdrosti
vyplynie úplná neprítomnosť
náležitosti a spravodlivosti.
Ten, kto je v takej situácii,
musí byť služobníkom
iných ľudí.“
„Ak sa hanbí za svoju
situáciu, najlepšou cestou
pre neho je praktikovať
láskavosť.“
„Človek, ktorý by bol
láskavý, je ako lukostrelec.
Lukostrelec zaujme polohu
a potom strieľa.
Ak netrafí, nereptá proti tým,
ktorí sú lepší ako on.
Jednoducho sa otočí
a hľadá príčinu svojho
zlyhania v sebe.“
Mencius. Kniha 2
Časť 1, Kapitola 8
Mencius povedal:
„Keď ktokoľvek povedal
Tsze-lü, že urobil chybu,
potešil sa.“
„Keď Yü počul
dobré slová, poklonil sa
tomu, kto ich vyslovil.“
„Veľký Shun mal
stále väčšie potešenie

z toho, čo bolo dobré.
Považoval cnosť
za spoločnú vlastnosť
seba aj iných,
vzdávajúc sa svojej vlastnej
cesty, aby nasledoval cestu
iných, mal potešenie z učenia
sa od iných, ako praktikovať
to, čo je dobré.“

„Od doby,
kedy oral, sial a učil sa
hrnčiarskemu umeniu,
až do doby,
kedy sa stal cisárom,
neustále sa učil od iných.“

„Brať si príklad od iných,
ako praktikovať cnosť,
znamená pomáhať im
v rovnakom praktikovaní.

Preto neexistuje
žiaden väčší znak
nadradeného človeka,
ako je jeho pomoc ľuďom,
aby praktikovali cnosť.“

Mencius. Kniha 2
Časť 1, Kapitola 9

Mencius povedal:

„Po-í by neslúžil kniežat'u,
ktorého neschvaľoval ani
by sa nespojil s priateľom,
ktorého by si nevážil.

Nezotrval by
na dvore zlého vládcu,
ani by sa nerozprával so zlým
človekom. Zotrvávať
na dvore zlého vládcu alebo
rozprávať sa so zlým
človekom by mu pripadalo
rovnaké ako sedieť vo svojej
kráľovskej róbe a klobúčiku
uprostred močiara a popola.

Keď skúmame
jeho odpor voči tomu,
čo bolo zlé,
zistíme, že považoval
za nevyhnutné, ak náhodou
stál s dedinčanom,
ktorého čiapka nebola
správne upravená,
odišť od neho,

akoby mal byť znesvätený.
Preto hoci by mu niektoré
kniežatá urobili návrh
s úplne náležitými správami,
neprijal by ich dary.
Neprijal by ich dary,
považujúc to za nezlučiteľné
so svojou čistotou,
aby išiel za nimi.“

„Hûi z Liû-hsiâ
sa nehanbil slúžiť
nečistému kniežat'u
ani nepovažoval za nízke
byť nižším úradníkom.
Keď bol povýšený
v zamestnaní,
nezamlčoval svoju cnosť,
ale urobil z nej predmet
na uskutočnenie svojich
princípov. Keď bol
zabudnutý a ponechaný
bez úradu, nešomral.
Keď bol sužovaný chudobou,
netrápil sa.

Mal príslovie:

„Ty si ty a ja som ja.

Aj keď stojíš pri mne
s holou hrud'ou a ramenami
alebo úplne nahý,
ako ma môžeš znesvätiť?“

Preto, rozvážny,
stretával sa s ľuďmi
nestranne

a pritom nestratil sám seba.

Keď si želal odísť,
ak na neho naliehali,
aby zotrval v úrade,
zotrval.

Zotrval v úrade,
keď na neho naliehali,
nepovažoval to za podmienku
jeho čistoty, aby odišiel.“

Mencius povedal:

„Po-í bol malicherný
a Hûi z Liû-hsiâ
mal nedostatok sebaúcty.
Ušľachtilý človek
nebude prejavovať
ani úzkoprsosť
ani nedostatok sebaúcty.“